

Landamerkjамál Klepps og Bústaða
Bæjarstjórn / Th. Thomsen. 1891-1893

Aðfnr. 1356, örk 1

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

---

www.borgarskjalasafn.is

Heimilt er að vitna í skjölin og skal þá geta uppruna þeirra.

Ljósmyndun þessara skjala var styrkt af Þjóðskjalasafni Íslands.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Hr. islandsk Købmand H.Th.A.Thomsen.

Med Skrivelse af 16 Oktober d.A. har De fremsendt Akterne i 2 Markeskelsager mellem Gaardene Bustadir paa den ene og henholdsvis Laugarnes og Kløppur paa den anden Side.

Hvorledes disse Sager i Realiteten bør paadømmes, kan vel være tvivlsomt. De have begge haft en lignende Skæbne. Efter i Henhold til Lov af 17 Marts 1882 at være paakendte af Markskjelsretten, ere de af Modpartiet, Reikiavig Byraad, blevne indankede for Landsoverretten, som ved sine Domme af 8 December 1890 har hjemvist dem til ny Paakendelse, idet Overretten i begge Tilfælde mener, at Markskjelsretten ikke har lagt Vægt paa visse Bevismidler, eller lagt Bevismidler til Grund, som Overretten ikke tillægger Vægt. Markeskelsretten er derefter, dog først efter en ny Overretsdom, bleven tvungen til at afsige forandrede Realitetsdomme, hvorved begge Sager have faaet et for Dem ugunstigt Udfald. De nye Realitetsdomme ere begge afsagte

den 7de December 1891.

Det er vistnok saa, at den sidste Markeskjeldom i Sagen mod Laugernes kunde med Udsigt til Forandring være bleven indbragt for Overretten. Thi den tager mere fra Bustadir, eller sætter dennes Grænse længere ind, end Modpartiet har paastaet, og den almindelige Regel, at Domstolene maa holde sig indenfor Parternes Paastande, maa sikkert ogsaa gælde i Markeskelssager, hvad ogsaa tidligere med Styrke er hævdet netop i samme Sag. Men da Appelfristen til Overretten ved Lovens § 12 er fastsat til 12 Maaneder, og saaledes for flere Aar siden er udløben, ser jeg ikke, at det er muligt at faa Dommen paaanket. Den er ved de 12 Maaneders Udløb bleven endelig. Og nogen Hjemmel for Administrationen til ved Bevilling at undtage fra denne Appelfrist haves sikkert ikke. Saa vidt jeg kan se af de mig leverede Korttegninger, kan en lignende Indsigelse ikke gøres imod Dommen i Sagen mod Kløppur. Denne ser jeg ikke der vilde være nogen Rimelighed i at appellere til Overretten, selv om de 12 Maaneder ikke vare gaaede.

En lignende Hindring møder for Appel af Overretsdomme af 8 December 1890. Efter Prd. 11te Juli 1800 § 21 skulle Overretsdomme appelleres inden Aar og Dag. Vel gives der saakaldte Oprejsningsbevillinger, men disse meddeles sjældent - og kun naar ganske særlige Grunde tale derfor - efter 3 Aars Forløb, og disse Domme ere jo nu omtrent 5 Aar gamle, ligesom jeg ikke

ser, hvilke særlige Undskyldningsgrunde man kan paaberaabe sig for, at der er ventet saa længe med Appellen. Jeg tror, at der saa meget mindre er Tale om at erhverve saadan Oprejsningsbevil- ling, som det er yderligt tvivlsomt om Sagen efter Lov 17 Marts 1882 kan indbringes for Højesteret, og dernæst en Forandring af Overretsdommen jo ingen Betydning har, medmindre man tillige kan faa den senere paa Grundlag af Overretsdommen afsagte Mar- keskelsdom omstødt. Lovens § 12 bestemmer, at Markeskelsdommen kan indankes til Landsoverretten til Kassation. Hvorvidt det har været Meningen, dermed at afskære Appel fra Landsoverretten til Højesteret, faar jeg lade staa hen. Dette kan nemlig ikke ses af Altingsforhandlingerne. Men efter Lovens Indhold betviv- ler jeg, at Højesteret vil anse sig afskaaren fra at tage Over- retsdommen i saadan Sag under Paakendelse. Den sædvanlige In- stansfølge bør vistnok ikke fraviges uden klar Lovhjemmel, og meget synes at tale for at forstaa § 12 saaledes, at man ikke har villet tillade en egentlig Realitetsappel, men kun tilstedet Appel til Kassation paa Grund af visse Mangler ved Dommen, og man har da nævnt Appel til Overretten, fordi det er den nærmeste Appelinstant, men ikke for at afskære Appel ogsaa til højere Ret. Med andre Ord, det er mig ikke klart, at man skal anvende en Mod- sætningsfortolkning, og sige: Da §'en kun taler om Appel til Landsoverretten, saa er Appel til Højesteret afskaaren. Man kan fortolke §'en saaledes, at det, den vil sige, kun er dette: Ved

Appel kan kun opnaas Kassation, og denne Kassation kan kun faas, naar Sagen lider af Formfejl, eller dens Realitet er lovstridig afgjort. Men medens jeg altsaa anser det muligt, at saadan Landsoverrettsdom kan paaankes til Højesteret, mener jeg, at Appel er afskaaren, fordi der nu ikke vil kunne faas Oprejsningsbevilling.

Dertil kommer imidlertid, at jeg, som antydet, er bange for, at De ikke vilde opnaa noget ved Overrettsdommenes Forandring. Markeskelsdommene vilde ikke dermed uden videre falde; og de kunne ikke mere appelleres. Man vilde næppe til Højesteret kunne appellere Overrettsdommene og det efter dem passerede, fordi det passerede, nemlig Markeskelsdommene af 7 December 1891, ikke staa under direkte Appel til Højesteret. Der vilde endog opstaa et underligt Virvar, fordi man kunde falde paa at sige, at den første Markeskelsdom vaagnede op igen, naar Overrettsdommen, der kasserer den, omstødes, og man havde da to modstridende Markeskelsdomme. At saadant kan indtræde, er maaske et Datum imod, at der overhovedet kan appelleres til Højesteret, og vil i alt Fald gøre Justitsministeriet yderligere betænkeligt ved at meddele Oprejsningsbevilling, og gøre Højesteret betænkelig ved at træffe en mod Overrettsdommen stridende Afgørelse.

Yderligere maa jeg finde det tvivlsomt, om Landsoverrettsdommene ere urigtige. Jeg er ganske vist lidet tilbøjelig

til at erkende, at det kan betegnes som en lovstridig Afgørelse af Sagens Realitet, at Domstolen lægger Vægt paa andre Bevismidler, end Overretten finder de rette. Jeg tror, at man ved "lovstridig" Afgørelse tænker paa en Afgørelse, der fortolker Lovene urigtigt, eller ser bort fra en Lovbestemmelse, som burde anvendes (eller omvendt anvender en Lovbestemmelse, som ikke bør komme i Betragtning). At man derimod vurderer Bevismidlerne urigtigt, finder jeg ikke stridende mod Loven. Jeg ved knap, hvad der saa bliver tilbage til endelig Afgørelse ved Markeskelsretten uden det rent mekaniske. I de to foreliggende Tilfælde viser det sig da ogsaa i Virkeligheden at være Overretten, som i alt væsentlig afgør Realiteten, kun at Markeskelsretten hævder sin Selvstændighed ved Detailler, ved hvilke den egentlig ser ganske bort fra, hvad Parternes Procedure hjemler. Men skønt jeg personlig har denne Opfattelse af § 12, er jeg langt fra sikker paa, at denne min Opfattelse vil vinde Højesterets Bifald. Appeldomstolene have - ligesom Domstolene i Almindelighed - adskillig Uvillie mod Indskrækning i det Omraade, som naturlig tilfalder dem. Og naar jeg ser hen f.Ex. til Afgørelser ved tyske Kassationsdomme, finder jeg disse meget tilbøjelige til at kassere i et lignende Omfang, som den islandske Landsøverret har gjort.

Om man endelig vil finde Overretsdommen urigtige i Realiteten, med andre Ord, vil finde, at det er Overretten, der

vurderer Bevismaterialet urigtigt, maa jeg, som i Begyndelsen antydet, finde yderligt tvivlsomt. Jeg kan ikke nægte, at i Sagen med Laugernes gøre de Oplysninger, som findes, det Indtryk paa mig, at Overrettens Mening om, hvor "Klofningssteinar" findes, er den rette, i alt Fald rigtigere end det Sted, hvor De vil henligge disse Sten. Hos os vilde man under saadan Tvivl rette sin Undersøgelse paa det faktiske Besiddelsesforhold, der hidtil havde bestaaet, og i saa Henseende er det vel oplyst, at Deres Fader for et halvt Hundrede Aar siden har indhegnet et Stykke af det omtvistede Land. Men dette Stykke er dog kun en ringe Del af den Landstrækning, som De kræver, og det forekommer mig ikke, at Sagens Oplysninger gaa ud paa, at De har besiddet eller udøvet nogen Raadighed over det øvrige Stykke. Jeg vilde altsaa finde, at De burde have det indhegnede Stykke; thi vel har man sagt, at Hegnet ikke var af synderlig Betydning, og at Naboens Kvæg har græsset indenfor Hegnet; men en Indhegning er dog en særdeles prægnant Maade at hævde sin Ejendomsret paa, og naar ingen Indsigelse fremkommer, maa den Indhegnende siges at være Besidder. Efter dansk Ret vilde De formentlig have vundet Hævd paa den indhegnede Strækning, og jeg mener, at De efter islandske Ret, der nægter Hævd, dog burde kunne benytte Besiddelsen til paa Basis deraf at paastaa Dem anset som Ejer, medmindre Naboen kan bevise sin Ret, hvad han efter mit Skøn ikke har kunnet. Der er nu ikke nedlagt særlig subsidiær Paastand paa denne Stræk-

ning, men dette synes jo ikke at afficere Markeskelsretten, og jeg ser altsaa ikke bedre end at Markeskelsretten burde have tillagt Dem det indhegnede Stykke, hvorimod jeg ikke synes at De har oplyst Hjemmel til det øvrige, eller rettere, jeg synes, at Naboens Oplysninger forsaavidt ere bedre.

Hvad Kleppur angaar, saa mener jeg vel, at det kongelige Skøde maatte veje mere end de fremlagte Vidnesbyrd, hvis Skødet tydelig hjemlede Dem det omtvistede Grundstykke. Men dette mener jeg rigtignok ej er Tilfældet. Skødet hjemler kun Laxefiskeri med de dertil hørende Rettigheder, og det ses af den allerunderdanigste Forestilling, at Laxefiskeriet siden 1756 har været en særlig Ejendomsgegenstand, forskellig fra Ejendomsretten over de tilstødende Jorder. Overdragelsen af Laxefiskeriet involverer altsaa ikke Ejendomsret til de tilstødende Jorder, men kun - efter Forestillingen - en Ret til at afbenytte disse for saa vidt det til Laxefiskeriets Udøvelse er fornødent. Lige saa lidt ser jeg, at Overretsdommen i Muslingesagen afgør noget om, hvem der er Ejer af Landjorden, idet den bygger sit Resultat paa, at Laxefiskeriet involverer et Forbud mod al Fangst, der kan genere Laxefiskeriet. Det er ganske det samme, som Højesteret har statueret i Sager mellem Frisenvold Laxegaard ved Gudena og Folk, der have fisket med Vaad osv. til Skade for Laxefiskeriet. Jeg tør derfor ikke sige, at Overretsdommen i Sagen med Kleppur vil findes urigtig, idet jeg mener, at Grænseafgørelsen - ligesom

i alt Fald tildels i den anden Sag - i Mangel af Bevis for den oprindelige Grænse bør bero paa, hvem der har besiddet og brugt det omtvistede Land, og derom gaa Vidnesbyrdene Dem nærmest imod, selv om der ingen præcis Afgørelse findes.

Min Mening efter alt det anførte er altsaa, at jeg anser Dem delvis forurettet ved de afsagte Domme, men at jeg ikke ser, at der nu gives noget Middel mod disse Afgørelser. De have overstaaet de Frister, inden hvilke de skulle paaankes. Og selv om man i 1892 kunde have faaet et noget andet Resultat ud ved Appel til Overretten (jeg sigter herved jo til Sagen mod Laugar-nes), og mulig ved Appel til Højesteret, saa er dette nu for sent. Jeg er ikke i Stand til at anvise noget Middel til at redressere det Skete og ser ikke rettere, end at De er nødt til at finde Dem deri.

De fremsendte Dokumenter følge hermed tilbage.

København den 26 Oktober 1895.

*Christian
F. Arnsen*